



BOODSCHAP VAN DE HEILIGE VADER FRANCISCUS VOOR DE 30^{STE} WERELDZIEKENDAG

11 februari 2022

*“Weest barmhartig, zoals uw Vader barmhartig is” (Luc. 6, 36).
Naast degene die lijdt gaan staan op een weg van naastenliefde*

Geliefde broeders en zusters,

Dertig jaar geleden stelde de heilige Johannes Paulus II de Wereldziekendag in om het volk van God, de katholieke gezondheidsinstellingen en de burgermaatschappij te sensibiliseren voor de aandacht voor de zieken en allen die zich met de zorg voor hen belasten.¹

Wij zijn de Heer erkentelijk voor de weg die deze jaren is afgelegd in de particuliere Kerken van heel de wereld. Er zijn veel stappen voorwaarts gezet, maar er is nog een lange weg te gaan om voor alle zieken, ook op plaatsen en in situaties van de grootste armoede en marginalisering, een gezondheidszorg te garanderen waar zieken behoefte aan hebben, evenals een pastorale begeleiding, opdat zij de tijd van hun ziekte kunnen beleven, verenigd met de gekruisigde en verrezen Christus. Moge de viering van de 30^{ste} Wereldziekendag, waarvan het hoogtepunt ten gevolge van de pandemie niet plaats zal kunnen vinden in Arequipa in Peru, maar zal worden gehouden in de Sint-Pieter-basiliek in het Vaticaan, ons helpen om te groeien in het nabij zijn en de dienst aan zieken en hun gezinnen.

1. Barmhartig zoals de Vader

Het thema dat is gekozen voor deze dertigste dag “*Weest barmhartig zoals uw Vader barmhartig is*” (Luc. 6, 36), doet ons de blik vooral richten op God, “die rijk is aan erbarming” (Ef. 2, 4) en die altijd naar zijn kinderen kijkt met de liefde van een vader, ook wanneer zij zich van Hem verwijderen. Barmhartigheid is immers bij uitstek de naam van God, die zijn aard niet als een toevallig gevoel tot uitdrukking brengt, maar als kracht die in al wat Hij doet aanwezig is. Hij is kracht en tederheid samen. Daarom kunnen wij met verwondering en dankbaarheid zeggen dat de barmhartigheid van God zowel de dimensie van vaderschap als die van moederschap omvat (vgl. Jes. 49, 15), omdat Hij de zorg voor ons op zich neemt met

¹ Vgl. de heilige Johannes Paulus II, *Brief aan kardinaal Fiorenzo Angelini, president van de Pauselijke Raad van de Pastoraal van de Werkers in de Gezondheidszorg ter gelegenheid van de Instelling van Wereldziekendag* (13 mei 1992).

de kracht van een vader en de tederheid van een moeder, er steeds naar verlangend ons nieuw leven te geven in de Heilige Geest.

2. Jezus, de barmhartigheid van de Vader

Hoogste getuigenis van de barmhartige liefde van de Vader voor de zieken is zijn eniggeboren Zoon. Hoe vaak vertellen de evangelies ons over de ontmoetingen van Jezus met mensen die aan verschillende ziekten leden! Hij “trok rond door geheel Galilea, terwijl Hij als leraar optrad in hun synagogen, de Blijde Boodschap verkondigde van het Koninkrijk en alle ziekten en alle kwalen onder het volk genas” (Mat. 4, 23). Wij kunnen ons afvragen: waarom zozeer deze bijzondere aandacht van Jezus voor de zieken, en wel zozeer dat deze ook het belangrijke werk wordt in de zending van de apostelen, die door de Meester worden uitgezonden om het evangelie te verkondigen en de zieken te genezen? (vgl. Luc. 9, 2).

Een denker in de 20^{ste} eeuw doet ons een motivatie aan de hand: “Pijn isoleert absoluut en uit deze absolute isolering wordt het beroep op de ander, het inroepen van de hulp van de ander geboren”.² Wanneer iemand ten gevolge van ziekte fysiek broosheid en lijden ervaart, wordt ook zijn hart zwaar, groeit de angst, vermenigvuldigen zich de vragen, wordt de vraag naar de zin van alles wat er gebeurt, dringender. Hoe zou men in dit verband de talrijke zieken kunnen vergeten die gedurende deze periode van pandemie in de eenzaamheid van een ic-afdeling het laatste stuk van hun bestaan hebben geleefd, zeker door edelmoedige werkers in de gezondheidszorg verzorgd, maar ver van de meest dierbare genegenheid en de belangrijkste mensen in hun aardse bestaan? Ziehier nu het belang om getuigen van Gods liefde naast zich te hebben, die naar het voorbeeld van Jezus, de barmhartigheid van de Vader, op de wonde van de zieken de olie van de barmhartigheid van de troost en de wijn van de hoop gieten.³

3. Het lijdend vlees van Christus aanraken

De uitnodiging van Jezus om barmhartig te zijn zoals de Vader krijgt een bijzondere betekenis voor de werkers in de gezondheidszorg. Ik denk aan artsen, verpleegkundigen, laboratoriumtechnologen, degenen die belast zijn met het bijstaan van en de zorg voor de zieken, evenals de talrijke vrijwilligers die kostbare tijd geven aan wie lijdt. Beste werkers in de gezondheidszorg, uw dienst naast de zieken, die met liefde en competentie wordt verricht, overstijgt de grenzen van het beroep en wordt een missie. Uw handen die zo het lijdend lichaam van Christus aanraken, kunnen een teken zijn van de barmhartige handen van de Vader. Wees u bewust van de grote waardigheid van uw beroep, evenals van de verantwoordelijkheid die dit met zich meebrengt.

Laten wij de Heer zegenen om de vooruitgang die de medische wetenschap vooral de laatste tijd geboekt heeft; de nieuwe technologieën hebben therapeutische trajecten mogelijk gemaakt die voor de zieken een grote weldaad betekenen; het voortdurende onderzoek levert een kostbare bijdrage om oude en nieuwe pathologieën te overwinnen, in de revalidatiegeneeskunde zijn kennis en

² E. Lévinas, “Une éthique de la souffrance” in “*Souffrances. Corps et âme, épreuves partagées*”, verzorgd door J.-M. von Kaenel, Autrement, Parijs 1994, pp. 133-135.

³ Vgl. *Romeins Missaal*, Gewone Prefatie, Jezus, de barmhartige Samaritaan.

competenties aanzienlijk ontwikkeld. Dit alles moet echter nooit de bijzonderheid van de zieke met zijn waardigheid en zijn broosheden doen vergeten.⁴ Een zieke is altijd belangrijker dan zijn ziekte, en daarom kan iedere therapeutische benadering niet zonder het luisteren naar de patiënt, zijn geschiedenis, zijn bezorgdheden, zijn angsten. Ook wanneer het niet mogelijk is te genezen, dan is het altijd mogelijk te zorgen, is het altijd mogelijk te troosten, is het altijd mogelijk een nabijheid te laten voelen die eerder interesse toont voor de persoon dan voor zijn ziektebeeld. Daarom wens ik dat de vormende trajecten voor de werkers in de gezondheidszorg hen geschikt maakt om te luisteren en voor de relationele dimensie.

4. De plaatsen van de zorg, de huizen van barmhartigheid

Wereldziekendag is ook een gunstige gelegenheid om onze aandacht te richten op de plaatsen van de zorg. Barmhartigheid heeft in de loop der eeuwen de christelijke gemeenschap ertoe gebracht ontelbare “herbergen van de goede Samaritaan” te openen, waarin allerlei zieken opgevangen en verzorgd konden worden, vooral zij die geen antwoord kregen op hun vraag naar gezondheidszorg, door gebrek of maatschappelijke uitsluiting of door moeilijkheden in verband met de zorg voor sommige ziekten. In deze situaties zijn het vooral de kinderen, de ouderen en de meest kwetsbare personen die de prijs betalen. Barmhartig zoals de Vader hebben zeer veel missionarissen de verkondiging van het evangelie gepaard laten gaan met de bouw van ziekenhuizen, consultatiebureaus en plaatsen voor zorg. Het zijn kostbare werken waardoor de christelijke liefde vorm heeft gekregen en de liefde van Christus, waarvan zijn leerlingen getuigenis afleggen, geloofwaardiger is geworden. Ik denk vooral aan de bevolking van de armste gebieden van deze planeet, waar het soms noodzakelijk is lange afstanden af te leggen om zorgcentra te vinden die, ook al is dat met beperkte middelen, bieden wat beschikbaar is. De weg is nog lang en in sommige landen blijft de juiste zorg krijgen een luxe. Dit bewijst bijvoorbeeld de schaarse beschikbaarheid in de armste landen van de vaccins tegen Covid-19, maar nog meer het gebrek aan zorg voor ziektebeelden die veel eenvoudigere geneesmiddelen nodig hebben.

In deze context wil ik opnieuw het belang onderstrepen van katholieke gezondheidsinstellingen: zij zijn een kostbare schat die bewaakt en ondersteund moet worden; hun aanwezigheid heeft de geschiedenis van de Kerk gekenmerkt doordat zij de armsten nabij zijn met oog voor de meest vergeten situaties.⁵ Hoeveel stichters van religieuze families hebben weten te luisteren naar de kreet van broeders en zusters die verstoken zijn van de toegang tot de zorg of slecht worden verzorgd, en hebben zich ingezet voor de dienst aan hen! Ook vandaag nog is ook in de meest ontwikkelde landen hun aanwezigheid een zegen, omdat zij altijd behalve de zorg voor het lichaam met al de nodige competentie ook de liefde kunnen bieden waarbij de zieke en zijn familieleden in het middelpunt van de aandacht staan. In een tijd waarin de wegwerpcultuur verbreid is en men het leven niet altijd erkent als iets dat het waard is om ontvangen en geleefd te worden, kunnen deze structuren een voorbeeld zijn in het behoeden en verzorgen van ieder, ook het meest broze, bestaan vanaf het begin tot aan het natuurlijke einde ervan.

5. De pastorale barmhartigheid: aanwezigheid en nabijheid

⁴ Vgl. *Toespraak tot de Nationale Federatie van de Ordes van Chirurgen en Tandartsen*, 20 september 2019.

⁵ Vgl. *Angelus op de Polikliniek “Gemelli” te Rome*, 11 juli 2021.

Op de weg van deze dertig jaar heeft ook de onmisbare dienst van het gezondheidspastoraal meer erkenning gekregen. Als de ergste discriminatie waaronder de armen lijden - en de zieken zijn arm aan gezondheid -, gebrek aan geestelijke aandacht is, mogen wij niet nalaten hun de nabijheid van God te bieden, zijn zegen, zijn Woord, de viering van de sacramenten en het voorhouden van een weg van groei en rijping in het geloof.⁶ Ik zou in dezen eraan willen herinneren dat het nabij zijn van de zieken en de pastorale zorg voor hen niet alleen de taak is van enkele bedienaren die zich specifiek daaraan wijden; de zieken bezoeken is een uitnodiging die door Christus gericht wordt tot al zijn leerlingen. Hoeveel zieken en hoeveel ouderen leven thuis en wachten op bezoek! Het ambt van de troost is de taak van iedere gedoopte, die het woord van Jezus gedachtig is: "Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht" (Mat. 25, 36).

Geliefde broeders en zusters, ik vertrouw aan de voorspraak van Maria, heil van de zieken, al de zieken en hun families toe. Mogen zij, verenigd met Christus, die het leed van de wereld draagt, zin, troost en vertrouwen kunnen vinden. Ik bid voor alle werkers in de gezondheidszorg dat zij, rijk aan barmhartigheid, de patiënten samen met de juiste zorg hun broederlijke nabijheid bieden.

Van harte verleen ik allen mijn apostolische zegen.

Rome, Sint Jan van Lateranen, 10 december 2021, de gedachtenis van de Heilige Maagd Maria van Loreto

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers

Eindredactie: A. Kruse, MA

Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK

⁶ Vgl. apost. exhort. *Evangelii gaudium* (24 november 2013), 200.